Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
22 päivänä toukokuuta 2025[1]

Yhdistetyt asiat C-416/24 ja C-417/24

On Air Media Professionals SRL
vastaan
Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)
ja
Different Media SRL
vastaan
Ministerul Antreprenoriatului și Turismului - Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (C-417/24)

(Ennakkoratkaisupyyntö – Curtea de Apel Bacău (Bacăun ylioikeus, Romania))

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuet – Asetus (EU) N:o 651/2014 – Tiettyjä sisämarkkinoille soveltuvia tukimuotoja koskeva poikkeus – Käännösvirhe romaniankielisessä toisinnossa – Virheen oikaisemista koskevan asetuksen oikeusvaikutukset – Mahdollisuus periä takaisin ennen asetuksen oikaisemista asetuksen virheellisen version perusteella myönnetty tuki

I Johdanto

1. Miten käy sellaisten tukitoimenpiteiden, jotka jäsenvaltio on toteuttanut Euroopan komission asetuksen virheellisen, mutta asianmukaisesti Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistun kieliversion perusteella? Näin kuuluu kysymys, joka unionin tuomioistuimella on lähinnä tarkasteltavanaan nyt käsiteltävässä asiassa, sillä Romania on myöntänyt asetuksen (EU) N:o 651/2014[2] (jäljempänä yleinen ryhmäpoikkeusasetus) romaniankielisen version perusteella tiettyjä tukia yrityksille, joille niitä ei olisi tullut myöntää.

2. Unionin tuomioistuimen – jolta tiedustellaan, onko jäsenvaltiolla tässä tilanteessa velvollisuus periä tuet takaisin – on selvennettävä unionin oikeuden julkaisemista ja soveltamista koskevien eri periaatteiden ulottuvuutta Euroopan unionin kielijärjestelyn perusteella.

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[2] Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 17.6.2014 annettu komission asetus (EUVL 2014, L 187, s. 1).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Yleinen ryhmäpoikkeusasetus

3. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle olisi jätettävä vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävä tuki, koska tällaista tukea olisi arvioitava valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi [1.10.2004] annettujen suuntaviivojen, joiden voimassaoloa on pidennetty komission tiedonannolla valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi [1.10.2004] annettujen yhteisön suuntaviivojen voimassaoloajan pidentämisestä, tai myöhempien pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien suuntaviivojen perusteella, jotta voidaan välttää suuntaviivojen kiertäminen; poikkeuksen tästä muodostavat tukiohjelmat tiettyjen luonnonmullistusten aiheuttaman vahingon korvaamiseksi. Oikeusvarmuuden takaamiseksi on aiheellista vahvistaa selkeät kriteerit, jotka eivät edellytä yrityksen tilanteen kaikkien erityispiirteiden arviointia sen määrittämiseksi, katsotaanko yritys vaikeuksissa olevaksi yritykseksi tätä asetusta sovellettaessa.”

4. Asetuksen 1 artiklan, jonka otsikkona on ”Soveltamisala”, 4 kohdan c alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta ei sovelleta seuraaviin:

– –

c) tuki vaikeuksissa oleville yrityksille, lukuun ottamatta tukiohjelmia tiettyjen luonnonmullistusten aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.”

5. Asetuksen 2 artiklan, jonka otsikkona on ”Määritelmät”, 18 alakohdan a alakohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa

– –

18. ’vaikeuksissa olevalla yrityksellä’ tarkoitetaan yritystä, jonka tapauksessa vähintään yksi seuraavista olosuhteista on olemassa:

    a) On kyse yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu (ja joka ei ole *alle* kolme vuotta olemassa ollut [pieni tai keskisuuri eli] pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyynnistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen) ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi”. [3]

[3] Kursiivi tässä.

6. Tässä säännöksessä ilmaisu ”joka ei ole *alle* kolme vuotta olemassa ollut” käännettiin asetuksen romaniankielisessä versiossa ilmaisulla ”joka ei ole *vähintään* kolme vuotta olemassa ollut”. [4]

2. Asetus (EU) 2021/452

7. Asetuksen (EU) 2021/452 [5] (jäljempänä oikaisuasetus) johdanto-osan ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) [Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen] romaniankielisen toisinnon 2 artiklan 18 kohdan a alakohdan ensimmäisessä virkkeessä ja 2 artiklan 18 kohdan b alakohdan ensimmäisessä virkkeessä on virheitä, jotka muuttavat säännösten merkitystä.

(2) Sen vuoksi [yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen] romaniankielinen toisinto olisi oikaistava. Oikaisu ei vaikuta muihin kielitoisintoihin.”

8. Asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta] oikaistaan seuraavasti:

1 2 artiklan 18 alakohdan a alakohdan ensimmäinen virke korvataan seuraavalla tekstillä: ”On kyse yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu (ja joka ei ole alle kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyynnistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen) ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi.

_ _”

9. Asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.”

3. Päätös C(2020) 5949 final

10. Päätöksellään C(2020) 5949 final [6] komissio hyväksyi valtiontukiohjelman, jonka nimi oli ”Pk-yrityksille ja tietyille suurille yrityksille covid-19-pandemian aiheuttamasta taloudellisesta kriisistä selviämiseksi annettava tuki” (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva tukiohjelma) ja josta Romania oli ilmoittanut sille 20.8.2020.

[4] Kursiivi tässä.

[5] Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 romaniankielisen toisinnon oikaisemisesta 15.3.2021 annettu komission asetus (EUVL 2021, L 89, s. 1).

[6] Valtiontuesta SA.58166 (2020/N) – Romania – COVID-19: Pk-yrityksille ja tietyille suurille yrityksille covid-19-pandemian aiheuttamasta taloudellisesta kriisistä selviämiseksi annettava tuki – 27.8.2020 annettu päätös (EUVL 2020, C 302, s. 1).

11. Päätöksen 16 ja 47 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”16. Toimenpiteen perusteella ei voida myöntää tukea yrityksille, jotka olivat 31.12.2019 yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa, maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa[7] tai kalastus- ja vesiviljelyalan ryhmäpoikkeusasetuksessa[8] tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä.

– –

47. Näin ollen komissio katsoo, että toimenpide on välttämätön, asianmukainen ja oikeasuhteinen keino jäsenvaltion taloudessa ilmenneen vakavan häiriön poistamiseksi ja että se täyttää kaikki tilapäisten puitteiden mukaiset edellytykset. Komissio toteaa erityisesti, että

– –

• toimenpiteen perusteella ei voida myöntää tukea yrityksille, jotka olivat jo vaikeuksissa 31.12.2019 (ks. 16 perustelukappale). Näin ollen toimenpide on tilapäisten puitteiden 22 kohdan c alakohdan mukainen.

– –”

B Romanian oikeus

1. OUG nro 130/2020

12. Tietyistä toimenpiteistä rahoitustuen myöntämiseksi vuosien 2014–2020 kilpailukykyä koskevaan toimenpideohjelmaan (POC 2014–2020) liittyvistä ulkopuolisista varoista covid-19:n aiheuttaman kriisin yhteydessä ja muista unionin rahastoja koskevista toimenpiteistä 31.7.2020 annetun hallituksen kiireellisen määräyksen nro 130/2020 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene, jäljempänä OUG nro 130/2020)[9] 4 §:n 1 momentissa määrätään seuraavaa:

”Mikroavustusten määrä on 2 000 euroa, ja ne myönnetään vain kerran, kiinteänä summana, Euroopan aluekehitysrahastosta ja Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitetta koskevista erityissäännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1080/2006 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1301/2013 [(EUVL 2013, L 347, s. 289)], sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan 1 kohdan ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston

7 Tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 25.6.2014 annettu komission asetus (EU) N:o 702/2014 (EUVL 2014, L 193, s. 1).

8 Tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 16.12.2014 annettu asetus (EU) N:o 1388/2014 (EUVL 2014, L 369, s. 37).

9 Monitorul Oficial al României, I osa, nro 705, 6.8.2020.

asetuksen (EU) N:o 1303/2013 [(EUVL 2013, L 347, s. 320)] 67 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.”

13. OUG:n nro 130/2020 6 §:n nojalla sen 4 §:n 1 momentissa tarkoitetut mikroavustukset myönnetään valtiontukisopimuksen perusteella tuensaajille, jotka täyttävät kaikki seuraavat edellytykset: a) ne ovat harjoittaneet nykyistä/operatiivista toimintaansa vähintään yhden kalenterivuoden ajan ennen rahoitushakemuksen esittämispäivää, lukuun ottamatta PFA/CMI:tä, jonka osalta toiminnan on tullut alkaa viimeistään 1.2.2020, b) rahoitushakemuksen esittämispäivää edeltäneellä tilikaudella niiden liikevaihto on ollut vähintään 5 000 euroa Romanian leuissa hakemuksen esittämispäivänä vastaava määrä, lukuun ottamatta 5 §:n 1 momentin a alakohdassa tarkoitetun valtiontuen saajia, tuensaajia, jotka perustettiin vuonna 2019 ja joiden liikevaihto on alle 5 000 euroa ja joiden osalta vähimmäisliikevaihto lasketaan kertomalla niiden vuoden 2019 täysien toimintakuukausien määrä 415 eurolla, ja 5 §:n 1 momentin b ja c alakohdassa tarkoitetun valtiontuen saajia, ja c) ne harjoittavat toimintaansa ainakin kuuden kuukauden ajan mikroavustuksena myönnetyn tuen myöntämisestä lukien.

14. OUG:n nro 130/2020 32 §:n 1 momentissa määrätään, että valtiontuen myöntämissäännöistä määrätään valtiontukiohjelmassa ”Pk-yritysten tuet”, joka odottaa komission lausuntoa, ja 32 §:n 2 momentissa määrätään, että pk-yritysten tukia koskevan valtiontukiohjelman muutos ja/tai sen lisääminen tulee voimaan päivästä, jona komissio antaa tiedoksi ohjelman hyväksymispäätöksen.

2. Määräys nro 1060/2857/2020

15. Covid-19-pandemian aiheuttaneesta talous- ja rahoituskriisistä selviämiseksi toteutettavan pk-yritysten valtiontukiohjelman hyväksymisestä 8.9.2020 annetun Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afacerin (talous-, energia- ja liike-elämäministeri, Romania) ja Ministerul Fondurilor Europenen (unionin rahastoista vastaava ministeri, Romania) määräyksen nro 1060/2857/2020 (Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19; jäljempänä määräys nro 1060/2857/2020) [10] liitteessä olevassa 3 §:ssä esitetään muun muassa seuraava määritelmä:

”– –

3.6 ’vaikeuksissa oleva yritys’ – [yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen] 2 artiklan 18 alakohdan a alakohdan mukaan yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa seuraavissa tilanteissa: i) on kyse yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu (ja joka ei ole vähintään kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys) ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta. Tässä säännöksessä ’yhtiöllä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu’, tarkoitetaan erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU [11] liitteessä I mainittuja yritysmuotoja ja ’osakepääoma’ sisältää tarvittaessa emissiovoitot – –.”

[10] Monitorul Oficial al României, I osa, nro 835, 11.9.2020.

[11] Tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta 26.6.2013 annettu direktiivi (EUVL 2013, L 182, s. 19).

16. Liitteen 6 .19 kohdan mukaan rahoituksen saamiseen määräyksessä tarkoitettuun valtiontukiohjelmaan kuuluvien toimenpiteiden perusteella sovelletaan seuraavia yleisiä kelpoisuusehtoja: a) tuensaaja ei ollut 31.12.2019 vaikeuksissa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitetulla tavalla, b) tuensaajan osalta ei ole tehty tai pantu täytäntöön valtiontuen takaisinperimispäätöstä, c) eikä tuensaaja ole akordimenettelyssä, likvidaatiomenettelyssä, maksukyvyttömyysmenettelyssä tai konkurssissa.

3. Määräys nro 2989/2020

17. OUG:lla nro 130/2020 käyttöön otettuun valtiontukiohjelmaan kuuluvan toimenpiteen ”Mikroavustukset ulkopuolisista varoista, joita ei tarvitse maksaa takaisin,” täytäntöönpanomenettelyn hyväksymisestä 30.9.2020 annetun määräyksen nro 2989/2020 (Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii “Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile” din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014 – 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene)[12] 8.11 kohdassa määrätään lähinnä, että valtiontuki peritään kokonaisuudessaan takaisin, jos rahoitussopimusten allekirjoittamisen jälkeen tehtyjen tarkistusten perusteella todetaan, ettei tuensaaja kuulu OUG:ssa nro 130/2020 tarkoitettuun tukikelpoisten yritysten luokkaan.

III Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

18. Romania ilmoitti pääasiassa kyseessä olevasta tukiohjelmasta komissiolle 20.8.2020. Komissio hyväksyi tukiohjelman päätöksellään C(2020) 5949 final.

19. Päätöksen 16 perustelukappaleen mukaan hyväksytyn tukiohjelman perusteella valtiontukea ei voida myöntää yrityksille, jotka olivat 31.12.2019 yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä. Päätöksen 47 perustelukappaleen mukaan tämä on yksi komission asettamista edellytyksistä sille, että tukiohjelmaa voidaan pitää välttämättömänä, asianmukaisena ja oikeasuhteisena ja siis sisämarkkinoille soveltuvana.

20. Sen jälkeen, kun päätös C(2020) 5949 final annettiin tiedoksi, pääasiassa kyseessä oleva tukiohjelma pantiin täytäntöön määräyksellä nro 1060/2857/2020.

21. Määräyksen 4 §:n 1 momentissa määrättiin enintään 2 000 euron määrää vastaavan tuen myöntämisestä tiettyihin pk-yritysten luokkiin kuuluville tuensaajille.

22. Päätöksen C(2020) 5949 final mukaan mainitun määräyksen liitteen 6.19 kohdan mukaan yhtenä yleisenä kelpoisuusehtona sille, että rahoitusta hakeneelle tuensaajalle voitiin myöntää tukea, oli se, ettei tuensaaja ollut 31.12.2019 vaikeuksissa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Kyseisessä artiklassa säädetty vaikeuksissa olevan

[12] Monitorul Oficial al României, I osa, nro 902, 5.10.2020.

yrityksen määritelmä toistettiin mainitun määräyksen liitteessä olevan 3.6 kohdan i alakohdassa, jossa vaikeuksissa olevan yrityksen käsitteen alan ulkopuolelle rajattiin pk-yritykset, jotka ovat olleet olemassa ”vähintään kolme vuotta”.

23. On Air Media Professionals ja Different Media, jotka ovat Romanian oikeuden mukaan perustettuja rajavastuuyhtiöitä, tekivät 10.12.2020 pääasiassa kyseessä olevan tukiohjelman mukaiset rahoitussopimukset, joiden perusteella kummallekin niistä myönnettiin 9 679 Romanian leun (n. 1 945 euroa) suuruinen mikroavustus, jonka oli tarkoitus auttaa niitä selviämään covid-19-pandemian aiheuttamasta talouskriisistä.

24. Mikroavustuksista tehtiin myöhemmin valtiontuen takaisinperimistä koskevat päätökset 8.11. ja 18.10.2022. Romanian viranomaiset katsoivat, etteivät pääasian valittajat täyttäneet yhtä lakisääteisistä edellytyksistä kyseisen tuen saamiselle, sillä ne olivat 31.12.2019 määräyksen nro 1060/2857/2020 liitteessä olevan 3.6 kohdan i alakohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä, koska yhtiöiden kirjaamat pääomatappiot ylittivät tuona ajankohtana selvästi niiden merkityn osakepääoman.

25. Pääasian valittajat nostivat näistä päätöksistä kanteet Tribunalul Neamțissa (Neamțin alioikeus, Romania). Ne väittivät, että ne täyttivät kaikki mikroavustuksen saamisen edellytykset eikä niitä etenkään voitu pitää ominaisuuksiltaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettuina vaikeuksissa olevina yrityksinä. Pääasian valittajien mukaan kyseisissä säännöksissä nimittäin jätetään vaikeuksissa olevien yritysten luokan ulkopuolelle pk-yritykset, jotka ovat olleet olemassa ”vähintään kolmen vuoden ajan”. Valittajista On Air Media oli ollut olemassa 13 vuoden ajan ja Different Media 18 vuoden ajan päivänä, jona ne tekivät rahoitussopimuksensa.

26. Tribunalul Neamț hylkäsi kanteet. Kyseinen tuomioistuin perusteli ratkaisuaan sillä, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielistä versiota oli oikaistu oikaisuasetuksella tuen myöntämisen jälkeen, ja siinä säädetään, että vaikeuksissa olevien yritysten käsitteen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät – ja siis ovat kelpoisia saamaan kyseessä olevaa tukea – ainoastaan *alle* kolme vuotta olemassa olleet pk-yritykset eivätkä siis – kuten alkuperäisessä kieliversiossa – *vähintään* kolme vuotta olemassa olleet pk-yritykset.

27. Kyseinen tuomioistuin katsoi, ettei oikaisuasetuksella muutettu yleistä ryhmäpoikkeusasetusta vaan sillä oikaistiin sen romaniankielistä versiota, koska asetuksen englanninkielisessä alkuperäisversiossa oli asetuksen antamisesta alkaen viitattu yrityksiin, jotka olivat olleet olemassa ”*alle* kolme vuotta”. Näin ollen kyseinen tuomioistuin sovelsi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohtaa, sellaisena kuin se on oikaistuna oikaisuasetuksella, ja totesi, etteivät pääasian valittajat täyttäneet kaikkia kelpoisuusehtoja päivänä, jona ne jättivät hakemuksensa.

28. Pääasian valittajat tekivät kassaatiovalitukset Curtea de Apel Bacăulle (Bacăun ylioikeus, Romania), joka esitti ennakkoratkaisupyynnön tässä asiassa.

29. Pääasian valittajat esittävät ensinnäkin, että tuen takaisinperimistä koskevat päätökset perustuvat oikaisuasetuksella tehtyyn muutokseen, joka tuli voimaan maaliskuussa 2021, eli yli kolme kuukautta sopimusten allekirjoittamisen jälkeen ja yli kahden kuukauden kuluttua siitä, kun yritykset olivat käyttäneet tukensa ostaakseen yritystoiminnan kannalta välttämättömiä laitteita. Näin ollen ne väittävät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen soveltamalla säännöstä taannehtivasti.

30. Pääasian valittajat riitauttavat toiseksi asetuksen alkuperäisversion käsitteen, jota käytetään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion perusteluissa. Ne katsovat, ettei tällä käsitteellä ole oikeusperustaa, sillä romanian kieli on yksi unionin virallisista kielistä samalla tavalla kuin kaikki 23 muutakin kieltä.

31. Pääasian valittajat toteavat kolmanneksi, että rahoitussopimuksen allekirjoittamispäivänä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielinen versio oli ollut voimassa muuttumattomana yli kuuden vuoden ajan ja että asetuksen teksti vastasi sisällöltään täysin muiden nyt käsiteltävässä asiassa niin ikään sovellettavien normatiivisten tointen tekstiä ja etenkin määräystä nro 1060/2857/2020, jossa on identtinen tekstinosa. Näin ollen ne katsovat, että ne jättivät valtiontukihakemuksensa, allekirjoittivat rahoitussopimuksensa ja täyttivät ne vilpittömin mielin.

32. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen on ratkaistava kysymys siitä, seuraako unionin asetuksen virallisen kieliversion oikaisemista koskevan asetuksen – eli oikaisuasetuksen – antamisesta, että oikaistua versiota sovelletaan taannehtivasti alkuperäisen asetuksen voimaantuloajankohdasta lukien, vai onko oikaisulla vaikutuksia ainoastaan oikaisuasetuksen voimaantuloajankohdasta lukien.

33. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös, ovatko oikeusvarmuuden periaate ja luottamuksensuojan periaate esteenä sille, että alun perin romaniankielisessä versiossa säädettyjen edellytysten mukaisesti myönnetty valtiontuki peritään takaisin nyt käsiteltävän asian kaltaisessa asiayhteydessä.

34. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa vielä, ettei näitä kysymyksiä koskeva kansallinen oikeuskäytäntö ole yhtenäistä.

35. Tässä tilanteessa Curtea de Apel Bacău on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Vaikuttaako unionin asetuksen virallisen romaniankielisen toisinnon oikaiseminen [oikaisuasetuksella] siten, että oikaistua toisintoa sovelletaan taannehtivasti alkuperäisen asetuksen voimaantulosta alkaen, vai onko sillä vaikutuksia yksinomaan tulevaisuudessa eli oikaisuasetuksen voimaantulon jälkeen, kun kansalliset viranomaiset ovat myöntäneet valtiontukea yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen alkuperäisen romaniankielisen toisinnon edellytysten mukaisesti ja vaativat myönnetyn valtiontuen takaisinperimistä oikaisuasetuksen voimaantulon jälkeen?

2) Tarkoittaako unionin asetuksen eri kielitoisintojen vastaavuus sitä, että jäsenvaltion kansalliset viranomaiset voivat vedota yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen alkuperäisen romaniankielisen toisinnon nojalla myönnetyn valtiontuen saajaa vastaan kyseisen toisinnon oikaisemista koskevan oikaisuasetuksen säännöksiin valtiontuen takaisinperimiseksi, jos tuensaaja ei ole toiminut tuottamuksellisesti?

3) Onko unionin oikeutta ja erityisesti luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaisen valtiontuen takaisinperinnälle, joka on myönnetty yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisessä toisinnossa alun perin olleiden edellytysten mukaisesti, eli edellytysten, joita ei ollut asetuksen muissa kielitoisinnoissa ja jotka oikaistiin myös romaniankielisessä toisinnossa oikaisuasetuksella sen jälkeen, kun valtiontuki oli myönnetty?”

36. Unionin tuomioistuimen presidentin 22.7.2024 antamalla määräyksellä asiat C-416/24 ja C-417/24 yhdistettiin asian käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomion antamista varten.

37. Komissio on esittänyt kirjallisia huomautuksia. Istuntoa asianosaisten kuulemiseksi ei pidetty.

IV Asian tarkastelu

A Alustavat huomautukset

38. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, seuraako oikaisuasetuksen antamisesta, että oikaistua kieliversiota sovelletaan taannehtivasti sillä oikaistun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantuloajankohdasta lukien, vai onko sillä vaikutuksia vain tulevaisuuteen nähden.

39. Toisella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voiko jäsenvaltio kieliversioiden vastaavuuden periaatteesta huolimatta vedota oikaisuasetuksella oikaistuun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen versioon sellaista valtiontuen saajaa vastaan, jolle tuki myönnettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen kieliversion perusteella, ja vaatia tuen takaisin maksamista.

40. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, voidaanko oikeusvarmuuden periaatetta ja luottamuksensuojan periaatetta tulkita siten, että niiden vuoksi valtiontuen saajalla, jolle tuki myönnettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen kieliversion perusteella, ei ole velvollisuutta maksaa kyseistä tukea takaisin.

41. Mielestäni ensimmäinen kysymys on periaatteellinen, ja sillä pyritään selvittämään yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa olleen käännösvirheen oikaisemiseksi annetun oikaisuasetuksen ajalliset vaikutukset. Toisella ja kolmannella kysymyksellä puolestaan tiedustellaan käytännön näkökulmasta siitä, miten tällainen oikaisuasetus vaikuttaa tukitoimenpiteisiin, jotka toteutettiin oikaisuasetuksella oikaistun virheellisen version perusteella. Toisin sanoen sekä toinen että kolmas kysymys koskevat oikaisuasetuksen ulottuvuutta, joka voidaan määrittää täysimääräisesti vain tarkastelemalla kysymyksiä siitä, voiko jäsenvaltio, jonka virallisen kielen kieliversiossa yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa oli virhe, ja voivatko yksityiset vedota oikaisuasetuksella tehtyyn oikaisuun, ja mistä ajankohdasta lukien ne voivat tehdä näin.

42. Näin ollen on mielestäni järkevää tarkastella ensin ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä ja analysoida tämän jälkeen toista ja kolmatta ennakkoratkaisukysymystä yhdessä.

B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

43. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko oikaisuasetusta tulkittava siten, että sitä sovelletaan taannehtivasti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulopäivästä lukien.

44. Komissio toteaa tästä, että oikaisuasetuksen 2 artiklan mukaan tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Kyseisellä asetuksella on siis vaikutuksia vain tulevaisuuteen nähden. Komissio katsoo, ettei tämä kuitenkaan merkitse, että alkuperäisen toimen ja oikaisutoimen voimaantuloajankohtien välisellä ajalla olisi sovellettava eri sääntöjä kyseessä olevan kieliversion mukaan, koska tämä olisi ristiriidassa unionin oikeuden yhtenäisen tulkitsemisen ja soveltamisen kanssa.

45. Vaikka komission kanta vaikuttaa ensi arviolta melko monitahoiselta, tämä johtuu mielestäni siitä, ettei ole helppoa vastata yksiselitteisesti kysymykseen siitä, mitkä ovat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversiossa olleen käännösvirheen oikaisemiseksi annetun oikaisuasetuksen ajalliset vaikutukset, analysoimatta yksityiskohtaisemmin periaatteita, joihin unionin johdetun oikeuden tointen julkaiseminen ja julkaisemiseen perustuva soveltaminen perustuvat, varsinkin, kun otetaan huomioon unionin erityislaatuinen kielijärjestely. [13]

46. Mielestäni on siis syytä esittää lyhyt yhteenveto kyseisistä periaatteista [14] ja niihin liittyvästä oikeuskäytännöstä ennen kuin tarkastellaan kysymystä siitä, mitkä ovat pääasiassa kyseessä olevan oikaisuasetuksen kaltaisen asetuksen, jolla oikaistaan käännösvirhe alun perin säädetyssä asetuksessa, ajalliset vaikutukset.

1. Unionin oikeuden tointen julkaisemista ja unionin oikeuden soveltamista tämän jälkeen koskevat periaatteet

47. Totean aluksi, että jo EUT-sopimuksen sanamuodosta ilmenee, että unionin oikeuden toimet on julkaistava. Kuten unionin tuomioistuin on korostanut, SEUT 297 artiklan sanamuodosta seuraa, ettei asetuksella voi olla oikeusvaikutuksia, ellei sitä ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. [15]

48. Tämä julkaisemisvaatimus ilmenee perussopimusten sanamuodosta, mutta se on myös loogista seurausta oikeusvarmuuden periaatteesta, joka edellyttää, että unionin lainsäädännön perusteella ne, joita asia koskee, voivat saada selville tarkasti niille unionin lainsäädännössä asetettujen velvollisuuksien laajuuden. [16]

49. Tämän jälkeen on todettava, että vaikka vaatimus toimen julkaisemisesta oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä on kaikille jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteinen ehdoton edellytys, sillä on erityinen merkityksensä unionin oikeudessa sen kielellisen asiayhteyden vuoksi, jossa unionin oikeutta on tarkoitus soveltaa.

50. Niinpä perussopimuksissa määrätään, että virallisilla kielillä laaditut toimet ovat yhtä todistusvoimaisia kullakin näistä kielistä, ja asetuksen N:o 1 mukaan asetukset laaditaan virallisilla kielillä. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikille unionin toimien

[13] Muistutan, että unionilla on 24 virallista kieltä ja että sen kielijärjestely määritetään Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä annetulla asetuksella N:o 1 (EYVL 1958, 17, s. 385).

[14] Yksityiskohtaisena esityksenä näistä periaatteista ks. Bobek, M., "The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States", *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, nide 9, 2006–2007 ja Kalėda S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, WPiPG, Varsova, 2003.

[15] Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, 33 kohta).

[16] Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, 38 kohta).

kieliversioille on myös lähtökohtaisesti annettava sama arvo.[17] Tästä kieliversioiden vastaavuuden periaatteesta, joka liittyy oikeusvarmuuteen, seuraa siis, että asetuksen asianmukaiseen julkaisemiseen on sellaisen jäsenvaltion osalta, jonka kieli on unionin virallinen kieli, kuuluttava kyseisen säädöksen julkaiseminen kyseisellä kielellä Euroopan unionin virallisessa lehdessä[18] ja että säädöksen asianmukainen julkaiseminen on lisäksi edellytys sille, että kyseiseen säädökseen voidaan vedota luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan.[19]

51. Tällaisella periaatteella varmistetaan oikeusvarmuuden ohella unionin oikeuden yhtenäinen tulkinta ja soveltaminen, koska siitä seuraa, että kullakin Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistulla saman säädöksen kieliversiolla on sama merkitys kaikissa jäsenvaltioissa eikä unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen kieliversiolle voida antaa etusijaa toiseen kieliversioon nähden.[20] Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on niin, että siltä osin kuin kieliversioiden vastaavuudella turvataan unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen ja tulkinta, se edellyttää myös, että säännöksen tai määräyksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä tai määräystä on tulkittava sen säännöstön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa se on.[21]

52. Totean vielä, että koska – kuten edellä korostin – unionin oikeuden toimen julkaiseminen on edellytys toimen oikeusvaikutusten syntymiselle, julkaisemisen perusteella voidaan pääsääntöisesti määrittää myös ajankohta, jona oikeusvaikutukset tulevat voimaan. SEUT 297 artiklassa nimittäin määrätään, että unionin oikeuden toimet tulevat voimaan niissä säädettynä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

53. Unionin tuomioistuin jättää kuitenkin hieman tilaa joustavuudelle unionin oikeuden toimen vaikutusten huomioon ottamisessa sen julkaisemisajankohdan perusteella. Siten unionin tuomioistuin katsoo, että unionin aineellisen oikeuden sääntöjä on oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden noudattamisen takaamiseksi tulkittava siten, että ne koskevat ennen niiden voimaantuloa täysin toteutuneita tilanteita ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus.[22]

54. Toisin sanoen lähtökohtana on edelleenkin, ettei unionin oikeuden toimia sovelleta taannehtivasti, koska tällaisen toimen vaikutusten syntymisen edellytyksenä on toimen julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Tietyissä poikkeustilanteissa ja oikeuskäytännössä tiukasti määriteltyjen edellytysten täyttyessä unionin oikeuden toimella voidaan kuitenkin katsoa olevan oikeusvaikutuksia ennen sen julkaisemista.

17 Tuomio 20.11.2003, Kyocera (C-152/01, EU:C:2003:623, 32 kohta) ja tuomio 15.6.2023, Saint-Louis Sucre (Tuottajaorganisaation hyväksyminen) (C-183/22, EU:C:2023:486, 28 kohta).

18 Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, 34 kohta).

19 Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, 37 kohta).

20 Tuomio 28.11.2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, 42 kohta) ja tuomio 14.12.2023, Rivière ym. v. parlamentti (C-767/21 P, EU:C:2023:987, 47 kohta).

21 Tuomio 13.2.2025, Verbraucherzentrale Berlin (Sopimuksen alkaessa määrättävän sitoumusajan käsite) (C-612/23, EU:C:2025:82, 31 kohta) ja tuomio 28.11.2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, 42 kohta).

22 Tuomio 22.6.2022, Volvo ja DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, 31 kohta) ja tuomio 21.12.2021, Skarb Państwa (Liikennevakuutuksen vakuutusturva) (C-428/20, EU:C:2021:1043, 33 kohta). Ks. myös tuomio 30.4.2019, Italia v. neuvosto (Välimeren miekkakalan kalastuskiintiö) (C-611/17, EU:C:2019:332, 106 kohta).

2. Oikaisuasetuksen ajalliset vaikutukset

55. Muistutan, että nyt käsiteltävässä asiassa oikaisuasetuksella oikaistiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisessä versiossa ollut käännösvirhe, joka koski tiettyjen valtiontukien potentiaalisten tuensaajien määritelmää. Toisin sanoen käännösvirheen vuoksi säännöksen sisältö oli aineellisesti virheellinen, mutta ensi arviolta käännösvirheestä ei aiheutunut vaikeuksia tulkita säännöstä, koska säännöksen sinänsä virheellinen sanamuoto on selkeä.

56. Oikaisuasetuksella yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankieliselle versiolle annettiin siis sama sisältö kuin muillekin kieliversioille ja sillä oikaistiin asetuksen romaniankielisessä versiossa ollut aineellinen virhe.

57. Näin ollen on ratkaistava, onko tällä oikaisulla katsottava olevan vaikutuksia vain tulevaisuuteen nähden, eli sen voimaantulosta alkaen, vai voidaanko sitä tulkita siten, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielistä versiota on luettava sellaisena kuin se on oikaistuna versiona heti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulosta lukien ja siis ennen oikaisuasetuksen voimaantuloa.

58. Kuten komissio huomauttaa, oikaisuasetuksen 2 artiklassa säädetään asetuksen voimaantuloajankohdasta, sillä sen mukaan asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Kuten edellä totesin,[23] unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä hyväksytään kuitenkin se, ettei toimi välttämättä tule voimaan samaan aikaan kuin sen oikeusvaikutukset alkavat, koska toimella voidaan tietyin edellytyksin katsoa olevan taannehtiva vaikutus.

59. Mielestäni nyt käsiteltävässä asiassa on katsottava olevan kyse tästä tilanteesta. Yhtäältä nimittäin on täysin selvää, että kun lainsäätäjä oikaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisessä versiossa olleen käännösvirheen antamalla oikaisuasetuksen, sen tarkoituksena oli, ettei romaniankielisen version aineellinen sisältö enää eroaisi virheellisesti muista kieliversioista. Toisin sanoen oikaisuasetuksella pyritään yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen, eli unionin oikeuden säädöksen eri kieliversioiden johdonmukaisuuteen, ja kyseisen tavoitteen perusteella on oikeutettua tulkita oikaisuasetusta siten, että sillä on taannehtivia vaikutuksia, tai tarkemmin sanottuna siten, että sitä sovelletaan sillä oikaistun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulosta lukien. Toisaalta on samoin niin, että oikaisuasetuksen taannehtiva vaikutus ilmenee selvästi sen tarkoituksesta, jona on nimenomaan varmistaa, että kaikki yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversiot ovat yhdenmukaisia, poistamalla käännösvirhe asetuksen romaniankielisestä versiosta. Siten ei olisi tehokasta tai johdonmukaista katsoa, että kyseistä oikaisua sovelletaan vain tulevaisuuteen nähden, sillä tällöin kieliversioiden väliset eroavuudet jätettäisiin voimaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulon ja oikaisuasetuksen voimaantulon väliseksi ajaksi.

60. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen mielestäni vastattava siten, että oikaisuasetusta on tulkittava siten, että sillä on taannehtiva vaikutus, ja oikaisuasetuksella oikaistu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisen version virhe on katsottava oikaistuksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulopäivästä lukien.

[23] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 54 kohta.

C Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys

61. Toisella ja kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisen version oikaisemiseksi annettua oikaisuasetusta tulkittava siten, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen kieliversion perusteella myönnetyt tuet on perittävä takaisin.

62. Yleisemmällä tasolla näillä kysymyksillä tuodaan esiin kysymykset siitä, voiko jäsenvaltio tai voivatko yksityiset vedota oikaisuasetukseen, ja jos kyllä, mistä ajankohdasta lukien.

63. Mielestäni pelkän taannehtivan vaikutuksen perusteella ei voida katsoa, että jäsenvaltio voi vedota oikaisuasetukseen ja vaatia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen version perusteella myönnettyjen tukien takaisin maksamista. Kuten edellä esitin, unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen periaate ei ole ainoa periaate, johon unionin oikeuden tointen julkaiseminen ja soveltaminen perustuvat. Se on sovitettava yhteen muiden periaatteiden kanssa, mukaan lukien oikeusvarmuuden periaate ja luottamuksensuojan periaate.

1. Oikeusvarmuuden periaate

a) Oikeusvarmuuden periaatteen eri seuraukset

64. Korostan, ettei ainoastaan oikeusvarmuuden periaatteeseen viittaamalla voida antaa selkeää vastausta oikaisuasetuksen ulottuvuutta koskevaan kysymykseen täsmentämättä ensin kyseisen periaatteen merkitystä. Minusta vaikuttaa nimittäin siltä, että oikeusvarmuuden periaatteen nojalla voidaan tarkasteltavasta tilanteesta ja periaatteeseen vetoavasta osapuolesta riippuen päätyä erilaisiin ratkaisuihin.[24]

65. Tarkemmin sanottuna on niin, että koska unionin asiayhteydessä sekä kieliversioiden vastaavuuden periaate että unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen periaate perustuvat oikeusvarmuuden periaatteeseen, viittaamalla oikeusvarmuuden periaatteeseen voidaan perustella nyt käsiteltävässä asiassa kahta keskenään ristiriitaista ratkaisua. Siten unionin toimielimet vetoaisivat tarpeeseen tulkita ja soveltaa unionin oikeutta yhtenäisesti, kuten komissio tekee kirjallisissa huomautuksissaan, perusteena katsoa, että oikeusvarmuuden periaatteen vuoksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielistä versiota on luettava asetuksen voimaantuloajankohdasta lukien sellaisena kuin se on oikaisuasetuksella oikaistuna.

66. Käänteisesti kyseisen jäsenvaltion yksityiset vetoaisivat oikeusvarmuuden periaatteeseen voidakseen vedota yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheelliseen kieliversioon ajalla ennen sen oikaisemista oikaisuasetuksella. Mielestäni vastauksen toiseen ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on perustuttava tähän käsitykseen oikeusvarmuuden periaatteesta yhtäältä, koska näillä kysymyksillä pyritään nimenomaan määrittämään oikaisuasetuksen vaikutukset Romaniaan sijoittautuneiden yksityisten oikeudelliseen tilanteeseen, ja toisaalta, koska syistä, jotka esitän jäljempänä, nyt käsiteltävässä asiassa tulevat vastaan oikeusvarmuuden periaatteen rajat unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen takaajana.

[24] Siten Bobek kuvaa oikeusvarmuuden periaatetta tyhjäksi kehykseksi, jonka sisältö vaihtelee sen soveltamisen taustalla vaikuttavien arvojen mukaan. Ks. em. Bobek, M., s. 14.

b) Oikeusvarmuuden periaate yksityisten suojana

67. Oikeusvarmuuden periaatteesta seuraa, että ainoastaan asianmukaisesti Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistuun toimeen voidaan vedota jäsenvaltion luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan ja että toimen asianmukainen julkaiseminen jäsenvaltion osalta tarkoittaa toimen julkaisemista kyseisen jäsenvaltion kielellä. [25]

68. Nyt käsiteltävässä asiassa tästä oikeuskäytännöstä voidaan mielestäni johtaa kaksi päätelmää.

69. Yhtäältä kyseisen oikeuskäytännön perusteella on niin, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielinen versio, jossa oli käännösvirhe, julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja se oli siis yhtä todistusvoimainen kuin kaikki muutkin kieliversiot muissa jäsenvaltioissa.

70. Toisaalta kyseisen oikeuskäytännön perusteella on a contrario mielestäni myös niin, että vaikka oikaisuasetuksella tehdyllä muutoksella on taannehtivia vaikutuksia, tässä tilanteessa siihen ei voida vedota sellaisia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan, jotka tukeutuivat virheelliseen mutta Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistuun ja todistusvoimaiseen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen versioon. [26]

c) Se, ettei unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen nimissä voida soveltaa systemaattista ja teleologista tulkintaa

71. Tähän toteamukseen ei vaikuta se, että asetuksen kieliversiot erosivat toisistaan ennen oikaisuasetuksen voimaan tulemista. Vaikka nimittäin oikeuskäytännössä toki edellytetään, että unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen varmistamiseksi erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä tai määräystä tulkitaan ”sen säännöstön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa se on,” [27] mielestäni nyt käsiteltävässä asiassa tällainen tulkitseminen ei ole mahdollista. Mielestäni säännöksiä tai määräyksiä ei voida tulkita systemaattisesti ja teleologisesti rajoituksetta, vaikka tällaisen tulkitsemisen tarkoituksena on varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan ja sovelletaan yhtenäisesti, mikä ilmentää oikeusvarmuuden periaatetta.

72. Niinpä huomautan, että unionin tuomioistuin on kehittänyt kyseisen oikeuskäytäntönsä sellaisten tilanteiden perusteella, joissa säännöstä tai määräystä oli vaikea tulkita, minkä vuoksi oli perusteltua verrata useampia kieliversioita ja soveltaa teleologista ja systemaattista tulkintatapaa siinä tapauksessa, että kieliversiot erosivat toisistaan. Tästä ei ole kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Kuten edellä totesin, yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisen version virheellinen säännös oli selkeä eikä sitä ollut mitenkään vaikea tulkita. Unionin tuomioistuin katsoo, että vaikka tällaisella tulkinnalla voidaan lähtökohtaisesti ratkaista säännöksen tai määräyksen sanamuodon moniselitteisyys, se ei saa johtaa siihen, että säännöksen tai määräyksen selvältä ja täsmälliseltä sanamuodolta viedään kokonaan sen tehokas

[25] Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, 34 ja 37 kohta).

[26] Tästä ks. Kowalik-Bańczyk, K., ”Art. 297”, teoksessa D. Kornobis-Romanowska, J. Łacny, A. Wróbel, *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz*. nide III (223–358 artikla), 2012, Varsova.

[27] Tuomio 13.2.2025, Verbraucherzentrale Berlin (Sopimuksen alkaessa määrättävän sitoumusajan käsite) (C-612/23, EU:C:2025:82, 31 kohta) ja tuomio 28.11.2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, 42 kohta).

vaikutus.[28] Toisin sanoen systemaattisella ja teleologisella tulkinnalla ei voida muuttaa säännöksen tai määräyksen sanamuodosta selvästi ilmenevää yksiselitteistä merkitystä tai jättää sitä huomiotta.

73. Voitaisiin tosin väittää, että kun jäsenvaltio on soveltanut unionin oikeuden toimen virheellistä säännöstä, sillä on jäsenvaltiona tietty tuntemus lainsäädännöstä, jonka perusteella se voi pitää oman kieliversionsa selkeää säännöstä kuitenkin mahdollisesti virheellisenä säännöksen asiayhteyden ja tavoitteen perusteella. Yksityisillä ei sen sijaan voida olettaa olevan tällaista tuntemusta, joten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ei voida edellyttää tarkistavan selkeästi muotoillun säännöksen tai määräyksen muita kieliversioita ja pyrkivän hahmottamaan sen tavoitetta ja asiayhteyttä, kun mikään kyseisen määräyksen tai säännöksen varsinaisessa sanamuodossa ei aiheuta tulkintavaikeuksia.

74. Näin ollen Romaniaan sijoittautuneita oikeushenkilöitä tai siellä asuvia luonnollisia henkilöitä vastaan voidaan vedota vain säännöksen romaniankielisen version sanamuotoon, joka julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ennen oikaisuasetuksella säännökseen tehtyä oikaisua. Tästä seuraa samalla, ettei oikaisuasetukseen voida vedota sellaisia kyseisen jäsenvaltion luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan, jotka saivat tukea yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen version perusteella, ennen oikaisuasetuksen voimaan tulemista.

75. Näin on varsinkin, kun otetaan huomioon luottamuksensuojan periaate.

2. Luottamuksensuojan periaate

76. Unionin tuomioistuin katsoo vakiintuneesti, että oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen edellyttää, että unionin toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet asianomaiselle täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä vakuutteluja, jotka on saatu toimivaltaiselta ja luotettavalta taholta.[29] Kyseinen oikeus on nimittäin jokaisella oikeussubjektilla, jolle unionin toimielin, elin tai laitos on antamalla hänelle täsmällisiä vakuutteluita synnyttänyt perusteltuja odotuksia. Tällaisia vakuutteluja ovat riippumatta siitä muodosta, jossa ne on annettu, täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot.[30]

77. Valtiontukisääntelyn alalla kyseistä oikeuskäytäntöä sovelletaan kuitenkin suppeasti. Siten unionin tuomioistuin katsoo, että kun otetaan huomioon, että komission SEUT 108 artiklan nojalla harjoittama valtiontukien valvonta on pakottava, tuensaajayritykset voivat lähtökohtaisesti perustellusti luottaa siihen, että niille myönnetty tuki on sääntöjenmukainen, ainoastaan silloin, kun tukea myönnettäessä on noudatettu mainitun artiklan mukaista menettelyä.[31] Erityisesti silloin, kun tuki on otettu käyttöön ilmoittamatta sitä ennalta komissiolle, jolloin tuki on SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla sääntöjenvastainen, tuensaaja ei voi kyseisellä hetkellä perustellusti luottaa siihen, että tuki on myönnetty sääntöjenmukaisesti.[32]

[28] Tuomio 14.11.2024, komissio v. Saksa (Niitettyjen niittyjen heikentyminen) (C-47/23, EU:C:2024:954, 141 kohta) ja tuomio 21.3.2024, Gjensidige (C-90/22, EU:C:2024:252, 58 kohta).

[29] Tuomio 30.4.2019, Italia v. neuvosto (Välimeren miekkakalan kalastuskiintiö) (C-611/17, EU:C:2019:332, 112 kohta) ja tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 97 kohta).

[30] Tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 97 kohta).

[31] Tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 98 kohta).

[32] Tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 98 kohta).

78. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaatteeseen ei myöskään voida vedota unionin oikeuden säädökseen sisältyvää täsmällistä säännöstä vastaan, eikä unionin oikeuden soveltamisesta huolehtivan kansallisen viranomaisen toiminta, joka on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, voi perustaa taloudellisessa toimijassa perusteltua luottamusta siihen, että tämän eduksi voitaisiin soveltaa unionin oikeuden vastaista kohtelua. [33]

79. Unionin tuomioistuin katsoo kuitenkin myös, että sääntöjenvastaisen tuen saajalla on mahdollisuus vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden perusteella se on hyväksyttävästi voinut luottaa, että tuki on myönnetty sääntöjenmukaisesti, ja näin ollen se voi vastustaa tuen takaisin perimistä. [34]

80. Minusta tästä tilanteesta on kyse nyt käsiteltävässä asiassa, kuten komissio esittää. Yhtäältä nimittäin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielinen versio, jossa oli aineellinen virhe, julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä, joten se oli todistusvoimainen kyseisessä jäsenvaltiossa ja näin ollen tuensaajat saattoivat sen perusteella luottaa kuuluvansa tosiasiallisesti asianomaisten toimenpiteiden tuensaajien piiriin. Toisaalta huomautan, että niissä kansallisissa säännöksissä, joiden perusteella tukitoimenpiteet toteutettiin, toistetaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen romaniankielisen version tarkka sanamuoto, minkä lisäksi komissio hyväksyi ne. Korostan myös sitä, että unionin toimielimillä on vastuu säädösten asianmukaisesta julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Näin ollen mielestäni Romanian viranomaiset – joiden menettelyä on pidettävä unionin oikeuden vastaisena – eivät ole yksin vastuussa virheestä, jonka perusteella tuet maksettiin tuensaajille, vaan myös komissio. Unionin hallinto synnytti siis täsmällisillä vakuutteluillaan perustellun odotuksen siitä, että toteutetut tukitoimenpiteet olivat sääntöjenmukaisia.

81. Mielestäni luottamuksensuojan periaate on esteenä sille, että oikaisuasetuksella oikaistun yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen kieliversion perusteella myönnetty tuki peritään takaisin.

3. Ratkaisuehdotus toiseen ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen

82. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen romaniankielisen version oikaisemista koskevaa oikaisuasetusta, luettuna yhdessä oikeusvarmuuden periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kanssa, on tulkittava siten, että kyseiseen oikaisuasetukseen ei voida vedota sellaisia kyseisen jäsenvaltion yksityisiä vastaan, jotka saivat tukia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen virheellisen version perusteella ennen oikaisuasetuksen voimaan tulemista, joten kyseinen jäsenvaltio ei voi vedota oikaisuasetukseen perusteena kyseisten tukien takaisin perimiselle.

[33] Tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 104 kohta).

[34] Tuomio 20.9.1990, komissio v. Saksa (C-5/89, EU:C:1990:320, 16 kohta).

V Ratkaisuehdotus

83. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Curtea de Apel Bacăun esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 romaniankielisen toisinnon oikaisemisesta 15.3.2021 annettua komission asetusta (EU) 2021/452

   on tulkittava siten, että

   sillä on taannehtiva vaikutus ja että sillä on oikaistu asetuksen N:o 651/2014 romaniankielisessä versiossa ollut virhe viimeksi mainitun asetuksen voimaantulopäivästä lukien.

2) Asetusta 2021/452, luettuna yhdessä oikeusvarmuuden periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kanssa,

   on tulkittava siten, ettei

   mainittuun asetukseen voida vedota sellaisia yksityisiä vastaan, jotka saivat ennen kyseisen asetuksen voimaan tulemista Romanian asetuksen N:o 651/2014 virheellisen romaniankielisen version perusteella myöntämää tukea, joten kyseinen jäsenvaltio ei voi vedota asetukseen 2021/452 perusteena kyseisten tukien takaisin perimiselle.